

— Is hier iemand zoo moedig als Van Gansen?
 — Corbeels.
 — Dat is waar, begoje! Die Pieter Corbeels slaat er ruw doorheen. Maar is er iemand moediger dan hij?
 — Neen.
 — Ha, ha! riep Piroke zegevierend. Wat verlangt ge dan nog meer? Bekwame veldheeren, moedige veldheeren, dat moet immers naar de overwinning?
 Hetzelfde gebrul.
 — Dog, ge ziet alles zwart vandaag. Hebt ge geen moed meer?
 De ronde oogen vlamden en de zware vuisten, die als mokers op de knieën gebald lagen, krulden open als de klauwen van een tijger.
 — Ja, maar, begoje, Dog, ge moet me zoo kwaad niet aankijken. Ik meen het immers ook goed. Ik vraag maar of ge mismoedig zijt. Niemand, en ik zou de laatste van allen zijn, heeft uw leeuwenmoed in twijfel getrokken. Ik mag toch wel zeggen, Dog, dat gij niet opgeruimd schijnt. Zijt ge vroolijk, Dog?
 De dwerg schudde den omwonden kop.
 — Neen.
 — Ha, ha, ziet ge wel. Zijt ge niet tevreden over de jongens? Hebben zij niet hun best gedaan en gevochten als leeuwen? Hebben zij dit niet?
 De dwerg knikte.
 — Ziet ge wel, begoje! Hadden wij vandaag het voordeel niet aan onze zijde?
 — Ja.
 — Ha, ha, wat wilt ge nog meer? Morgen of overmorgen krijgen wij voor goed de aftakeling, die ons allen weer vrij zal maken.
 — Neen.
 — Gelooft gij niet aan onze overwinning, Dog?
 — Neen.
 — Wel, begoje! Als een ander het dorst zeggen, die minder sterk is dan gij, Dog, ik gaf hem een veeg om zijn ooren. Wat! Wij niet overwinnen, begoje!
 Piro's met grijzen stoppelbaard omkransd gelaat werd nu gram.
 — Neen, zeide Dog halsstarrig.
 — En waarom niet? vroeg Piroke. Zijn onze aanvoerders niet goed genoeg? Faalt het den jongens aan moed en goeden wil?... Zijn de Franschen dan nog dapperder dan wij?... Ook niet? Dan, begoje, geef ik het op.
 De dwerg had zijn groote handen weer langzaam gebald en staarde in den haard.
 't Was doodstil geworden, zoodat men de vlammen van het hout en de turf hoorde knetteren.
 Spookachtig dansten de schimmen van Piroke en Dog op den muur, alhoewel zij zelf onbeweeglijk op hun stoelen zaten.
 Buiten hilde de wind tegen de vensterluiken en scheen zoo zonderling te treuren; de windhaan boven op het dak knarste akelig en wierp een treurigen schreeuw van wanhoop in het rond, in den duisternen nacht.
 Dog staarde met zijn rood vlamrende oogen in het vuur, er scheen een kwade luim in zijn binnenste te broeien, want zijn kaaksbeenderen gingen zenuwachtig op en neer, wat bij den man de hoogste spanning verried.
 — Die zullen ons vermorzelen, mompelde Dog als tot zich zelf.
 — Wie? vroeg Piro.
 De ronde oogen keken verwonderd op. Waarom had men hem niet begrepen?
 — Wie zullen ons vermorzelen? herhaalde de Lierenaar.
 — De kanons, voor den drommel!
 — Hm! Ja, dat zijn leelijke beesten, begoje!
 — Daar kunnen wij niets tegen uitrichten.
 — Die monsters zouden wij tot zwijgen moeten brengen.
 — Ja, zeide Dog. Dat moet.
 — Maar hoe, begoje? Ze afnemen, dat is vrij moeilijk. Ze vellen gansche gelederen!
 — Zoo niet! bromde Dog.
 — Hoe dan?
 — Ze tot zwijgen brengen.

— Daar zit juist de knoop, Dog, maar dat gaat niet, of we zouden veel talrijker moeten zijn.
 — Neen, zei de dwerg; dat kan men beter alleen.
 Piro dacht dat zijn makker ijhoofdig werd.
 — Dan zou men zeven maal Samson's kracht moeten hebben!
 — Neen, dat kan een kind.
 Waarlijk, Dog ijelde.
 — Een kind is daartoe in staat, hernam Dog na een poos.
 — Waarom kan een gansch leger het dan niet, Dog?
 — Omdat men de monsters moet kunnen naderen.
 — En meenemen. Ja, begoje, maar dat is waarlijk toch geen kinderwerk!
 — Niet meenemen, zei de dwerg. Een nagel en een hamer zijn voldoende.
 Er ging een licht op in het brein van den gewezen Rederijkersnar.
 — Vernagelen! riep hij.
 Dog knikte.
 — Begoje, gij hebt gelijk! Begoje, begoje! Dat we dat konden!...
 — Dat kunnen wij.
 — Meent gij?
 — Ja! Willen wij het doen?
 — Ja, maar hoe?
 — Met een hamer en nagels.
 — Wanneer?
 — Dezen nacht.
 — Ik ben tevreden. Maar, begoje! hoe zullen wij die monsters kunnen naderen? Ze een nagel in den kop drijven is niets, maar er bij komen.
 — Beproeven, zei Dog. Wilt ge?
 — Ja.
 — Laat ons dan gaan.
 De dwerg stond op, schreed naar een hoek van het vertrek en nam een lederen zakje.
 — Hier zijn nagels in, die daarvoor dienen kunnen, zei hij. En hier is een hamer, vervolgde hij, op een langwerpige voorwerp wijzend, dat dwars in zijn gordelriem stak.
 Het plan, dat in de hersens der twee zonderlinge mannen ontstond, was stout en vermetel, ja, onuitvoerbaar.
 Dog had er reeds den ganschen avond op gedruisd. Het was voor hem een vaste gedachte geworden, die hem spoedig geheel overmeesterde.
 Welk heerlijk plan: den vijand zijn kanonnen, zijn vreeselijke wapens, ontnemen! Dat was de zegepraal der patriotten!
 Maar, welk waagstuk! Wat al moeilijkheden, wat al hinderpalen moesten er uit den weg worden geruimd!... Met hoeveel gevaren ging het gepaard?
 Gevaren! Dat was niets voor die mannen, in wier misvormd lichaam een heldenziel woonde.
 Hinderpalen! Daaraan dachten zij niet; die werden noch berekend, noch overwogen. Als men er vóór stond, zou men er wel trachten uit te geraken.
 Om 't vaderland te redden, om hun broeders uit de klauwen te rukken van de Fransche gieren, zouden die helden alles wagen, alles doen, wat maar mogelijk was; zij zouden duizend dooden willen sterven.
 Sterven!
 Neen, zij vreesden den dood niet.
 Dog wendde zich tot zijn makker en vroeg:
 — Zijt ge gereed, Piro?
 — Ja, Dog.
 — Kom dan.
 — Hang uw mantel om, het is bitter koud.
 — Ik heb geen kou, luidde het antwoord. Vooruit maar.
 De deur viel toe achter die twee mannen en het bouwvallig, verlaten huis stond weer alleen, met een stil, smeulenden haard.
 — Waarheen? vroeg Piro.
 — Naar de Groote Markt.
 — Wat gaan we daar doen?
 — Kom, volg me maar.
 Waggelend als een gans, trippelde en schokte Piro op zijn korte beentjes achteraan.

De wind floot snerpend om hun ooren, en prangde de borst van den Lierenaar, doch de dwerg scheen de guurheid niet te gevoelen. Zijn gloeiend hart verwarmde geheel zijn lichaam.

Nabij de Groote Markt hield de dwerg voor een woning stil en klopte aan.

— Is Pieter Corbeels daar? vroeg hij, toen men geopend had.

— Ja.

Het tweetal trad binnen en werd in een achterkamer geleid, waar Corbeels bij een vuur was ingedommeld.

— Dag, Pieter.

De stem wekte hem uit zijn dut.

— Ha, Dog, zijt ge daar, jongen?

— Ja, Pieter.

— Komt beiden maar gauw bij den haard wat uitrusten, want het zal morgen weer vroeg dag wezen en na een dag als die van heden moet ge niet weinig afgemat zijn.

— Ik zou de stad uit willen, Pieter.

— Hé, wat zegt ge?

— Met Piro.

— Waar zint ge op, Dog? Morgen wordt de groote slag geleverd en wij missen niet gaarne een kloeken arm als den uwe. De vijand is ons reeds te sterk.

— Dat meen ik ook, Pieter, en daarom wil ik het serpent, dat ons bijt, zijn giff tand uittrekken. Die kanonnen staan ons in den weg. Hier heb ik spijkers in dit zakje; hier is een hamer, en nu ga ik met Piro eens beproeven, of we daar niets kunnen doen.

— Wat! riep Pieter, wilt ge het vijandelijk kamp binnen dringen?

— Ja.

— Daar zegt ge wat... Ik ga mede!...

En de geestdriftige man was reeds opgesprongen.

— Neen, zeide Dog, wij gaan alleen. Twee mannen zijn voldoende; de derde is te veel. Men zou ons bemerken.

— Ik ga mee, herhaalde Pieter. Wat, drommels - Ge wilt me toch het geluk niet benijden den vijand zulk een poets te spelen.

— Met drieën is te veel! hield Dog halsstarrig vol. Ik ga met Piro.

— En waarom niet met mij?

— Gij moet in de stad blijven, Pieter, evenals Eelen, Van Gansen of Meulemans... De patriotten hebben u noodig, en ons kunnen ze missen, niet waar, Piro?

— Dat denk ik er, begoje, ook van!

— Daarenboven, Pieter, wij kunnen het met ons beiden wel af.

Corbeels keek wrevelig.

— Wat komt gij hier dan doen, Dog?... Mij een beetje plagen?

— Neen, Pieter, wij moeten u hebben.

— Waarvoor?

— Om de stad te kunnen verlaten... en er in terug te komen.

Pieter Corbeels wandelde driftig op en neer door de kamer en mompelde halffluid:

— Ja, dat kan, dat kan... Maar laat me meêhelpen.

— Aan de poorten, goed, Pieter, maar niet daar buiten. Ze kunnen u morgen hier gebruiken. Laat ons maar buiten de poort.

De drukker wierp zijn mantel over den schouder en vertrok met de anderen.

Waren Dog en Piro, Eelen of Van Gansen raad en hulp komen vragen, die zouden het zinnelooze waagstuk verboden hebben, doch Pieter Corbeels bezat zelf een onbesuisden, wilden moed, die wikte, noch woog, maar alles aandurfde.

Hij ook mat de onderneming niet naar de hinderpalen, en lette alleen op het einddoel: de kanonnen onschadelijk te maken.

Eenige oogenblikken later trokken de drie mannen de richting in van de poort, die op den Allerheiligenberg uitgaf.

De nacht was pikdonker; geen ster pinkte aan den hemel. Er hing sneeuw in de lucht.

In den vooravond vielen er reeds eenige vlokken, doch de hevige wind had de bui waarschijnlijk verdreven.

Het drietal was de poort genaderd.

— Werda?

Corbeels naderde en werd herkend door den schildwacht. Toen beraadslaagde men hoe de twee de stad het best zouden verlaten.

Ze moesten over de wallen kruipen; aan den anderen kant, op de gracht der vesting, lag een vlot, waarmee zij konden oversteken.

Ginder ver wemelde de gloed der legervuren en hier en daar zag men gestalten van menschen.

Zwijgend, langzaam, gleed de zwarte massa van het vlot over de vesting, en twee schimmen duwden het voort met een stok.

Aan den anderen kant werd het vastgemaakt. In de duisternis van den wal zat Pieter Corbeels, met het touw in de hand, gereed om te trekken bij het eerste sein.

— Waar liggen de kanonnen? fluisterde Piro den dwerg in het oor.

— Daar, meer rechts, op een heuvel. Volg me.

Dog kroop over den grond en Piro volgde hem.

De legervuren hadden hun goede en hun slechte zijde: zij geleidden de twee mannen en duidden de schildwachten aan, doch, van een anderen kant, kon de glans, dien zij over de aarde wierpen, hen verraden.

Weldra kwamen zij aan een loopgracht. Van daar hadden de Franschen een geweervuur op de Vlamingen gericht.

— Hier heen, fluisterde Dog, en liet zich in de loopgracht zakken.

Daar waren zij beschut tegen den schijn der legervuren. Behoedzaam schreden zij voort en naderden meer en meer het vijandelijke kamp.

Alles was rustig en stil. Zij hoorden slechts den stap van den schildwacht en het knetteren van de vlammen in de lucht.

— *Ustt! Buk!*

En Dog duwde met zijn zware hand Piro haast tegen den grond.

Twee schimmen, twee gestalten naderden. Zij spraken stil, maar toch drongen hun stemmen door den nacht.

Dog en Piro luisterden.

— Ja, ze vechten als razende honden, zei de een. Gelukkig dat wij kanonnen hebben, of we werden nog overrompeld.

— Ha, Jardon, ge begint het dus te bekennen?

Bij dien naam verroerde Dog zich onwillekeurig. Jardon! Het was dus de Fransche generaal. Wie zou de andere zijn?

— Zij kunnen ons toch niet ontsnappen, Chabert.

De twee generaals!

— Neen, en wij kunnen hier blijven liggen tot zij zich van honger moeten overgeven.

— *Mille bombes!* dat is mijn voornemen niet!

— Het is ook minder aangenaam met zulke gure nachten in een tent te moeten slapen, vooral op mijn leeftijd.

— Waarom zijt gij niet op de hoeve gebleven?

— Omdat ik het niet vertrouw, Jardon. Ik ben liever onder mijn soldaten, midden in het kamp.

— Er is misschien een middel om de stad te overrompelen.

— Ik wilde dat ik het kende, want...

— Wat vreest gij?

— Dat het met u en met mij anders verkeerd zal aflopen!

Er volgde een korte wijl stilte, waarna Jardon somber hervatte:

— Wij kunnen toch niet meer doen dan onzen plicht. Colaud is hier geweest en heeft gelegenheid gehad om over den toestand te oordeelen. *A l'impossible nul n'est tenu!* Men kan van ons het onmogelijke niet vergen.

Omzichtig stak de dwerg het hoofd uit de loopgracht. In den flauwen flikkerenden gloed der afgelegen vuren zag hij de twee mannen dubbend en denkend staan. De jongste, Jardon, was zeer somber; de andere, Chabert, blikte naar het duistere zwerf omhoog, als zocht hij er redding.

Eendwaze lust bekreep Dog. Indien hij uit de gracht wipte, op de twee generaals aanviel en ze vermoordde! In de verwarring van het kamp konden de patriotten misschien onverwachts den vijand op het lijf vallen en hem verslaan.

Een oogenblik aarzelde hij, maar snel, als het kantelen van molenwieken, keerden de bedenkingen om in zijn geest.

En dan?... Wat zou het baten?

De vaderlanders waren niet verwittigd; zij lagen in een diepen slaap. Aangenomen dat ze samengeroepen konden worden, dan nog was de kans verkeken. Hij achtte het beter te luisteren; misschien onderschepte hij op die wijze de geheimen van den vijand. Langzaam herhaalde Chabert:

— *A l'impossible nul n'est tenu!* Heel goed, maar de republiek denkt er anders over. Dit geldt niet voor haar.

— Het zal wel moeten gelden.

— Bij ons, Jardon, handelt men als in China.

— Waar spreekt ge nu van?

— Omdat de handelwijze der Chineezen en republieken gansch dezelfde is: of weet ge niet hoe men daar te werk gaat?

— Ik beken ootmoedig, Chabert, dat ge een vat zijt van kennis, en ik een domkop.

— Wees niet bitsig, *ami*. Ons lot 's te nauw verbonden, dan dat we zouden twisten. Als een generaal in China den slag verliest, al deed hij nog zoo goed zijn plicht, dan moet hij het toch met den hals bekoopen. Zóó gaat het ook bij ons. En daarom wou ik dat middel kennen, waarvan gij gewaagt. Ge zult mij oprecht genoeg doen, met het mij meê te deelen.

— Wat spreekt ge ceremonieel! spotte Jardon. Men kan het aan u hooren, dat ge onder den dwingeland, Lodewijk XVI gediend hebt.

— Uw middel, beste, uw middel!

— Den vijand verschalken!

Dog hield den adem in.

— Den vijand verschalken?... Hm! Ja, maar die kerels schijnen erg doortrapt en de zaak zal moeilijk wezen, Jardon. Hebt ge een krijgslist verzonnen?

— Ja.

— Laat hooren.

— Ik zal het morgen beproeven; waartoe kan het dienen daar nu over te spreken? De nacht kan ooren hebben.

Dog kneep de vuisten toe. «Als hij niet spreekt, wring ik hem den hals om, dacht hij, dan sterft zijn plan in zijn verradersbrein».

— Mistroutw ge mij, Jardon? Zeg het dan rechtuit, gelijk het een republiek betaamt. Wie zou ons hier kunnen af-luisteren? Dat is een uitvlucht.

De jonge generaal blikte in 't rond. Overal was de ijle ruimte van den nacht.

— Luister, sprak hij.

Het hart van Dog bonsde.

— Ik heb bemerkt dat het Zuid-Oostelijk gedeelte van Diest het minst versterkt is.

— Omdat wij West-Noordelijk aanvallen. Zoo wij onze batterijen verplaatsen, zal de vijand onze bewegingen volgen.

— Dat meen ik ook niet te doen.

— Dan begrijp ik u niet.

— Ik laat het veldgeschut waar het staat en ontplooi zoo-veel troepen mogelijk.

— Verder?

— Maar ik laat morgen, voor het aanbreken van den dag twee kanonnen naar het Zuid-Oostelijk gedeelte overbrengen. Ik verstopt ze achter een aarden schans, die wij vóór den dageraad opwerpen. Ik rangschik er voor den vijand onzichtbare troepen en een escadron ruitery houdt zich schuil achter de hofstede aldaar. In den morgen geef ik het sein de stad aan den Noord-Westelijken kant aan te vallen. Dat is een openlijke aanval, die zoo driest mogelijk moet geleid worden, alsof wij Diest in een uiterste poging wilden overrompelen. In het heetste van het gevecht, als de troepen der brigands zich op ons storten om ons af te weren... dan geef ik het sein ten Zuid-Oosten... Twee kanonnen beuken de poort in... onze soldaten en de ruitery stormen binnen, en vijand en stad zijn in onze macht. Wat zegt ge daarvan?

— Dat is een heerlijk denkbeeld, Jardon. Ja, dat zal slagen. Ik leid den aanval ten Westen, gij dringt ten Oosten de stad binnen. Ik vind uw plan prachtig.

— Maar het dient vóór den dageraad een begin van uit-

voering te hebben. Om twee uur moet een gedeelte der soldaten worden gewekt, die de stad in de grootste stilte omsingelen. Er mag geen licht ontstoken en niet gesproken worden. Mijn bevelen zullen streng en stipt wezen; zoo de vijand mijn plan onderschepte, dan zouden er niet alleen de vruchten van verloren gaan, maar wij zouden zelf groote verliezen kunnen lijden.

— Wij zullen slagen, *mon brave*, sprak Chabert en de verplettering van dat brigandsnest zal de republiek van een ernstige bezorgdheid ontheffen. Het Directoire zal er ons dankbaar voor zijn, en het woord van Béguinot — een ijdele grootspraak in zijn mond — dat Diest het graf zou worden der brigands, zal door ons toedoen worden bewaardheid.

Dog luisterde met kloppenden boezem... Nu zwegen de stemmen...

Onbeweeglijk, ineengedrongen, zat Piroke in de loop-gracht.

De twee gestalten zwegen allengs.

Dog kon ze lang volgen in de richting van het kamp, want zij staken donker op de legervuren af.

Mocht hij zijn leven nog wagen? Mocht hij zijn geheim in gevaar brengen?

Zijn bedoeling was geweest de kanonnen te vernagelen.

Vermetele, bijna zinnelooze daad! In alle geval ging hij een zekeren dood tegemoet. Bij den eersten hamerslag op het brons zou het kamp opspringen. Al spoedde hij zich dan nog zoo met Piro, toch zou hij er niet in slagen al de stukken onschadelijk te maken. Wat was hij nog ver daarvan af. Tien kansen had hij tegen een, zelfs tot het veldgeschut nog niet te kunnen genaken. Was het niet waarschijnlijk, dat er schildwachten zouden waken op het grof geschut? Zou hij niet tusschen de slapende Sanskulotten moeten doorkruipen?

Nu redeneerde Dog voor de eerste maal. Tot nu toe stond alleen zijn leven op het spel en hij zag alleen het doel maar rekende niet de gevaren.

Nu droeg hij een groot geheim in zich: het plan van den vijand.

— Piro!

— Ja.

— Hebt ge iets gehoord?

— Neen.

— Niets?

— Neen.

— Wij keeren terug... kom... maar... uust... maak toch zoo'n beweging niet.

— Ik heb me nog niet bewogen... Wat is er dan?

— Zwijs maar... en volg me.

— En de kanonnen?

— Neen, kom maar... in de stad zal ik u uitleggen.

— Wij zijn er niet ver meer af, hernam Piro. Laat er ons naartoe gaan.

— Neen... kom...

— Wij zijn nu zoo wijd, Dog.

De dwerg werd lastig.

— Als ge uw mond niet houdt en me niet dadelijk volgt, verwurg ik u... Begrepen?

Piroke zuchtte.

— In Gods naam dan... Maar, 't is gek, begoje, als men er zoo dicht bij is.

Ditmaal kreeg hij een duw in den rug, die hem allen lust ontnam langer te preutelen.

Dog bewoog zich, kruipend en sluipend als een roofdier, voort; zijn ronde, fonkelende oogen loerden in den nacht.

Hij vorderde snel, zoodat Piroke hem moeilijk volgen kon.

Dog had nooit schrik gekend, doch nu zat deze hem op de hielen.

Terug naar Diest! Terug naar Eelen, Van Gansen, Corbeels en Meulemans! Zij moesten in allerijl verwittigd worden. God! indien men hem betrapte, indien hij gevangen werd! Met duizelingwekkende snelheid maakte hij tal van veronderstellingen.

Reeds zag hij zich gevangen in het Fransche kamp; reeds hoorde hij de toebereidselen tot den verraderlijken aanval en, in boeien geklonken, was het hem niet mogelijk zijn wapenbroeders te verwittigen.

Die gedachte, dat zooiets gebeuren kon, verdubbelde zijn wensch, om toch maar gauw binnen de wallen van Diest te zijn.

De weg kortte in... Zij waren bijna aan het einde der loopgracht en moesten dan nog een plein over tot aan den wal.

Zij hadden niets meer te vreezen. Zoo ver kwamen de schildwachters niet.

Ei, wat is dat?

Dog stuit zoo plots zijn vaart, dat Piro tegen hem aanbonst.

Deze wil iets vragen, maar eer hij er den tijd toe heeft, drukt een forsche hand hem tegen den grond.

Dog zelf krimpt ineen in de loopgracht.

Wat is er dan?

Dàar, vóór hem, op nog geen tien meter afstand, staat een menschelijke gestalte.

Is het een vriend of een vijand? Een vriend?... Hoe zou een Vlaming daar komen?... Corbeels misschien, die het vestingwater is overgestoken en op hem wacht?... Dog hoopt nog... Het is zijn laatste hoop!... Nu ziet hij hem goed met den steekhoed, de bajonet op het geweer... Een Sanskulot!...

De ontsteltenis zinkt Dog in de beenen en een vloek versterft op zijn lippen.

Wat gedaan? Dien kant uit is de eenigste weg. Hij zal er zeker toch niet lang blijven?... Het is gewis een schildwacht, die zijn ronde doet en zich aanstonds weer verwijderen moet... Wat tuurt hij lang naar de stad!... Waarom gaat hij niet voort?... Dog wordt ongerust. Zou hun tegenwoordigheid daar zijn opgemerkt? Sluit die schildwacht de baan af en dagen er misschien andere soldaten op?... Zijn hoofd boven de gracht steken en rondkijken, durft de dwerg niet, maar scherp luistert hij toe... Niets!... Neen, geen anderen snellen toe, want in de stilte van den nacht zou hij het geluid hunner voetstappen hooren. Die Fransche soldaat is dus alleen... Indien hij maar spoedig vertrekt.

God! Wat is dat?

Dog bijt op de lippen, dat ze bloeden... De Sanskulot daalt de loopgracht in en nadert... Alles is verloren, want de gracht is smal en de Franschman moet over hem heen stappen...

Verwilderd staan de oogen in den kop van Dog; zij gloeien als vuurbollen... Met één hand schudt hij Piroke bij den schouder, en met de andere wijst hij op de naderende schim, met de glimmende bajonet er boven...

Pieter Corbeels was alleen gebleven op den vestingwal; hij hield den kabel in de hand vast en stond gereed het vlot over te trekken.

Hij had de gedaanten van Dog en Piro in den nacht zien verdwijnen en luisterde nu met gespannen aandacht of hij niet eenig gerucht vernam.

Guur drukte de nacht op hem in zijn onbeweeglijke houding; ijzig was de lucht, die vol sneeuw hing.

Het speet hem nu dat hij niet meê gegaan was, om de kanonnen te vernagelen.... Zouden de twee mannen slaan? De vermetelheid van den dwerg en diens hardnekkigheid kennend, twijfelde hij er niet aan, of er zou toch iets gebeuren. Onverrichterzake zou hij niet weerkeeren.

De tijd ging voorbij, zonder dat er iets voorviel. Zouden zij hun doel bereikt hebben? Het doordringend oog van Corbeels bespeurt niet de minste beweging in het vijandelijk kamp; geen alarmsein heeft weerklonken, geen geweer-schot doorknalde de nachtelijke stilte.

Ei, daar snijdt een schreeuw, een vervaarlijke schreeuw door het ruim, een schreeuw, dat Pieter Corbeels er van opspringt. Mislukt!... Instinctmatig grijpt hij naar zijn geweer, dat schuin op zijn rug hangt, zonder echter het touw los te laten, dat hij om den arm windt.

Wat is er gebeurd? Wat zal er plaats grijpen? De schreeuw wordt niet herhaald, alles is weer stil...

Ha! Daar beweegt iets in de duisternis, aan den anderen kant der vestinggracht... Wat is het? Wat? Een vriend of een vijand? Een oogenblik later springen twee gestalten op het vlot...

— Pieter! roept een gedempte stem.

— Dog!

— Trekken!

Het vlot schuift over het water en landt een stond daarna aan den vestingwal.

— Welnu? vraagt Corbeels, nu hij Dog en Piro herkent.

Deze twee zijn buiten adem en kunnen geen antwoord geven, zoo hard hebben zij geloopt.

In den gloed der legervuren zien zij ginds gestalten over-en-weer loopen.

— Zijt gij geslaagd? vraagt Corbeels.

— Ja en neen.

— Kanonnen vernageld?

— Neen... misschien iets even doelmatig.

— Ha!

— Ziet ze maar loopen naar rechts en links, zegt Piro, in de verte wijzend.

— Niemand heeft ons gezien! juicht Dog.

— En die schreeuw? vraagt Corbeels.

— Ja, antwoordde Dog, die schreeuw heeft hen gewekt.

— Wie?

— Wel den vijand.

— Wat klonk die vervaarlijk, Dog.

— O, ja, knikte deze. Kom, laat ons gaan, Pieter, het is beter, dat de vijand ons hier niet bemerkt... Hij mag niets vermoeden, anders zou Jardon van gedacht kunnen veranderen.

— Welk gedacht?

— Dat zal ik u straks uitleggen.

De drie patriotten klommen den wal over, en trokken weer de straat in, naar de woning van Pieter Corbeels.

Toen zij in de kamer waren en het licht brandde, riep Corbeels:

— Wel, Dog, gij bloedt!

Inderdaad, een roode gulp verfde de borst van den dwerg.

Dog schudde het hoofd.

— Fransch bloed! zeide hij.

— Ha! Hoe komt dat?

Nu vertelde Dog dat hij den schildwacht in de loopgracht had zien naderen.

— Ik zag maar één kans meer, vervolgde hij, dien kerel over het lijf... Hij kwam dicht en dicht... Ik greep mijn bijl... Een oogenblik scheen hij te overleggen, maar de dood wilde zeker haar prooi niet loslaten en gaf hem den raad om voort te gaan in de gracht... Hm! ik zwaaide mijn bijl... Hij gaf een schreeuw en lag ten gronde en zijn bloed spatte op mijn lijf... Daarop zijn we naar de vesting gevlucht, niet waar, Piro?

— Ik heb water en bloed gezweet, begoje! antwoordde de Lierenaar. Gij hebt zijn schedel middendoor gekliefd, Dog... O, wat kraakten die beenderen akelig...

— En de kanonnen? vroeg Corbeels.

— Daar konden wij niet bijkomen, maar...

Dog zweeg.

— Wat is er?

— De muren hebben ooren.

— Hier niet, antwoordde Pieter.

— Dat weet men niet altijd, bracht Dog wantrouwend hier tegen in. Dat ondervond ik nog dezen nacht.

— Wat hebt ge dan?

— Laat ons naar Eelen gaan en naar Van Gansen.

— Zij rusten.

— De vijand rust niet. Jardon rust niet, Chabert rust niet.

— Is het zoo dringend?

— Gij zult er straks kunnen over oordeelen.

— Welke geheimzinnigheid, Dog!

— Het zijn dingen, die men tusschen vier muren nog fluisterend zou moeten bespreken.

— Is het zoo belangrijk?

— De overwinning hangt er misschien van af.

— Laat ons dan gaan.

— Hebt ge mij noodig? vroeg Piro. Anders leg ik me hier bij het vuur, want ik ben doodmoê.

— Ge kunt gaan liggen, zei Dog.

— Begoe, dat zal ik mij geen tweemaal laten zeggen! En de Lierenaar vlijde zich neder voor den haard en viel onmiddellijk in slaap.

Corbeels en Dog gingen heen om Eelen, Van Gansen en Meulemans te wekken.

HOOFDSTUK XII.

EEN BLOEDIGE DAG.

Reeds vroeg in den morgen stonden Eelen en Van Gansen op de vesten. Zij kenden nu het plan van Jardon, door Dog onderschept, en de hoop herleefde opnieuw in hun harten. Vandaag misschien zou de ontzetting van Diest een voldongen feit wezen.

— Ik vrees, zeide Van Gansen, dat de vijand zijn plan heeft laten varen.

— Zoo! Waarom denkt ge dat? vroeg Eelen, die scherp in Zuid-Oostelijke richting keek.

— Ik merk niets, en toch heb ik goede oogen.

Eelen antwoordde niets en scheen gansch verslonden in zijn opmerkzaamheid.

— Die haag, mompelde gij, gister was zij er niet... Die haag is daar dezen nacht aangebracht.

Van Gansen zag op zijn beurt scherper toe.

— Ik denk het ook, sprak hij na een wijl, maar er zit toch niemand achter.

— Neen... de vijand bindt zich waarschijnlijk in de hoeve... Dog heeft goed oordeel, er zijn twee kanonnen.

Eelen richtte zijn zienbuis op één punt en onderzocht het nauwkeurig. Daarop gaf hij het instrument over aan zijn strijdmakker, met de woorden:

— Zie zelf... Eerst hebt gij de hoeve, dan de haag... en tien meter verder dien hooiopper.

— Juist... Onderzoek die kar goed... Ontwaart gij niets?

— Neen.

— Bezijden... rechts?

— Ja, nu zie ik het! riep Van Gansen... De mond van een kanon!

— Dat is één.

— En het tweede, Eelen?

— Ik bemerkte het achter de haag, hoewel men de voorzorg nam er een plank voor te zetten. Hebt gij het in het oog?...

— Ja... heel duidelijk.

— Laat ons nu de hoeve gadeslaan, wij zullen er spoedig het een of ander loerend gezicht bespeuren.

— Nu zullen we eens zien wat er ten Noord-Westen gebeurt, zei Eelen, en hij ging met Van Gansen de wallen rond.

Daar wemelde het reeds van soldaten en zag men de gelederen tot den strijd gerangschikt.

Hier ook bewogen de patriotten zich op de vesting en wel in zoo groot aantal, dat de vijand in den waan moest verkeerden, dat zij er allen waren.

Het is negen uur, als het eerste kanonschot in de richting van Diest wordt gelost, en het sein geeft tot den algemeenen aanval.

De klaroenen schetteren en de republikeinsche driekleur wappert boven de regimenten. De kommandos der oversten schallen schor en hel. Maar hoe Eelen ook met de zienbuis over het Demerdal tuurt, nergens ontwaart hij Jardon.

Hij weet waar deze zich ophoudt. Hij wisselt spoedig eenige woorden met Van Gansen, en loopt dan weer naar het Oostelijk punt.

Nog ligt de hoeve stil en eenzaam, alsof ze geen leger verborg. Maar Eelen bemerkt nu dat de haag met infanterie is bezet en de kanonniërs zich bij den hooiopper bevinden. Ha! daar is Jardon. Te voet beklimt hij de hoogte, om te zien wat er ten Westen plaats grijpt. Het kanongebulder neemt daar toe; het geweervuur knettert, krijgsrumoer vervult de lucht. Hij richt den blik naar Diest. Niemand aan het Zuid-Oostelijk gedeelte. Een helsche vreugde verheldert zijn gelaat. Binnen eenige oogenblikken zal die weerspannige stad in zijne macht wezen.

Hij brandt van ongeduld om het sein te geven... Nog niet!... Ginder moet het gevecht algemeen wezen. De bri-

gands moeten er hun handen vol hebben. Zij zullen dan dezen tweeden aanval nog niet vermoeden.

Eelen raadt al zijn gedachten. Ook de boeren wachten reikhalzend, maar de onderrichtingen van hun overste worden trouw nageleefd... Stil staan zij daar, onbeweeglijk en zwijgend.

Aan den anderen kant der stad is de strijd woedend.... Dwars door een kogelregen heen dringen de patriotten vooruit en de zeisen blikkeren in het morgenlicht.

— Aan ons de kanonnen! roept Van Gansen en zijn drommen beklimmen den Allerheiligenberg.

Een vreeselijke slachting vangt aan; onstuimig, als twee orkanen, storten Franschen en Vlamingen op elkander. De hoofden worden gemaaid onder de zeisen, maar de bajonetten dringen door de kielen der boeren. Daar stort de dwerg vooruit als een verdelgend monster. Een tijd lang heeft hij naast Corbeels gestaan aan het Oostelijk gedeelte, maar dàar duurde het te lang; hij hield het niet langer uit, en nu vlamt zijn bijl en spat bloedstralen bij elken houw... De republikeinen wankelen en wijken.

Een langgerekt trompetgeschal, gevolgd van een kort getoet, als het stormen der noodklok, galmt door de lucht.

Chabert klaagt zijn nood aan Jardon. Het oogenblik is gekomen. De Fransche generaal springt op zijn vaal-zwart paard en rent naar de kanonniërs. Zijn oog schittert, zijn degen flikkert zegevierend in zijn opgeheven hand... Hij glimlacht zelfs bij de gedachte dat Chabert het ginder te kwaad krijgt. Ha, ha, hij zal hem eens gauw ontzetten! Aan hem de eer! Aan hem de stad!

— *Mes enfans!* roept hij de artilleurs toe. Dat alles snel ga!... Jaagt me twee kogels door gindsche poort, en dan met uw kanonnen achter de ruitelij en de infanterie de stad binnen... *Allons, et vive la République!*

De brandende lont strijkt neer... twee bommen bonzen tegen de poort... Goed getroffen!... Zij stort neer met een log gedruisch... Jardon peilt de gapende poort. Er is niemand.

— *En avant, mes enfans! La ville est prise!* schreeuwt hij tot de ruitelij, die achter de hoeve te voorschijn komt.

De stad is gewonnen! De stad is gewonnen! Triomf! Triomf! De Franschen hebben ze maar binnen te rijden. Reeds stormt het escadron vooruit in de richting der poort. Jardon laat de scherpschutters aanzetten. Overal klinkt zijn zegepralend geroep:

— *Allons, mes enfans!... Au galop!* In stormpas naar binnen!... *Pas de quartier!*... Voor niemand genade... De stad is aan u; ge moogt ze plunderen! *Vive la République!*

De ruiters zijn reeds aan de wallen genaderd... Niets kon nog hun dolle vaart versperren. Over de velden galmt het:

— *Ville gagnée! Ville gagnée!*

Het woord klinkt de boeren in de ooren.

Ook op het bleke gezicht van Eelen speelt nu een kalme glimlach.

— Jongens, zegt hij, onthaalt ze goed... en de overwinning is aan ons! Wacht nog een oogenblik... al de geweren zijn vaardig?

Hij blikt naar buiten. Het escadron is nog vijftig, neen, nog dertig meter van de poort.

— Vooruit, jongens!

Een levende muur verspert de poort.

Tweehonderd geweren knallen... *Ville gagnée! Ville gagnée!* versterft in rook en gehuil!... Paarden en ruiters spartelen op den grond. Jardon is bleek geworden als een doode. Hij rilt in het zadel... zijn veege lippen beven... het koude zweet druip langs zijn sluike haren... Hij vindt in zijn stomme woede, in zijn verguisden zegedroom slechts één woord:

— *Trahi! Verraden!*

Verraden! En zijn beneveld oog ziet de paarden en ruiters van zijn escadron deels neertuimelen, deels verward voortrennen, vluchten links en rechts door de velden... Hij ziet den kruitdamp opklaren... Hij ziet de Vlamingen in stormpas naar hem toekomen.

De kommando's versterven op zijn lippen.

Als waanzinnig kan hij eindelijk roepen:

— *Tirez! Schiet! Massacrez-les!*... Vermoordt ze! Vermoordt ze!

Geen aanmoedigend *Vive la République!* beantwoordt

den kreet der Vlamingen : Leven de jongens ! die over het veld dreunt.

In nijldige ontgoocheling en tergende misrekening, met vloekwoorden en verwenschingen, beginnen de scherp-schutters woedend op de Vlamingen te vuren.

— *Les canons !* schreeuwt Jardon.

Ja, maar dat gaat niet. De boeren rukken zoo dapper in, dat men den tijd niet heeft om te laden en af te vuren.

— *Sonnez l'alarme !* Blaast het noodsein !

Jardon, die daar even glimlachte om den nood van Chabert, moet nu diens hulp inroepen. Akelig !

Wat klinkt de trompet den Franschen akelig in de ooren, in die ooren, die nog tuiten van het onbesuisd geroep : *Ville gagnée ! Ville gagnée !*

Chabert verneemt het... Is het werkelijkheid ? Is het geen echo van zijn noodgesein ? Jardon in gevaar ? Jardon, die den vijand moest verschalken en overrompelen, hem onverhoeds op het lijf vallen ! Jardon zelf beet genomen en in nood ! Wat gebeurt er aan dien kant ?

Chabert zelf wacht op ontzetting, op hulp, op ondersteuning.

Driester en wilder dringen de boeren op hem toe... De hooge gestalte van Van Gansen, die hij reeds vóór Meerhout bemerkte, komt nader en nader in het krijgsumroer.

Komt hij rekenschap vragen over zijn te Meerhout gebroken woord ?

Zijn kanonnen zijn bedreigd. Hij kan ze niet gebruiken, want Franschen en Vlamingen zijn handgemeen en vechten man tegen man. De boeren schreeuwen en roepen :

— Aan ons de kanonnen !... Aan ons !... Vooruit !

De kanonniers zwaaien hun kolven, maar worden overrompeld ; de eene valt naast den ander.

Chabert schuimbekt en rijdt wanhopig van rechts naar links.

Altijd ziet hij de hooge gestalte van Van Gansen en de sabel in dezes hand, die klieft en kerft en de lijken bij hoopen zaait...

— Moed, jongens ! Moed !

Helder enforsch dreunt die fiere stem boven het krijgsumroer. Chabert is radeloos... Hij wenkt een officier.

— Naar generaal Jardon !... Spoed u ! Ik kan geen hulp verleen... Niets, niets !

— Gij hebt nog ruitery, generaal.

— Zij moet mijn kanonnen ontzetten.

— Hoor, generaal, Jardon hernieuwt zijn noodsein.

— *Mille bombes ! Mille bombes !... nous sommes flambés !*... Neem de ruitery, ontzet Jardon en dat hij mij te hulp snelle !

Een escadron vliegt over de heuvels, over de velden, van West naar Zuid-Oost. Reikhalzend kijkt Jardon uit of er nog geen hulp opdaagt. Hij ziet de huzaren komen. Het is hoog tijd, want de boeren, door Corbeels aangevoerd, door Eelen bestuurd, drijven de Sanskulotten achteruit.

Met moeite heeft hij de kanonnen gered... De grond is reeds met lijken bedekt en nog altijd naderen de boeren regelmatig, kalm en bedaard, terwijl ze hun vuuroeren gedurig laden en afschieten.

Er is voor de Franschen geen spraak meer de stad te overrompelen, hun bezorgdheid is alleen zelf niet te worden omsingeld.

De ruiters zijn genaderd.

Bleek en ontdaan, met vlottende haren, koortsigen blik, blauwe lippen, verschijnt Jardon voor hen.

— *Chargez cette canaille ! Sabrez-les !* en een krachtige vloek onderlijnt het bevel.

De huzaren stormen op de gelederen der boeren en vallen zoo driest in hun midden, dat er verwarring door ontstaat.

Eelen heeft het noodsein van Jardon gehoord... Hij heeft de ruitery ter ontzetting zien aankomen.

Nu weerklinkt weer het trompetgeschal van Chabert.

— Jongens ! roept Eelen, de vijand bezwijkt... houdt in... houdt in !...

Maar Jardon heeft de verwarring te baat genomen, om zijn gelederen opnieuw in slagorde te rangschikken. Hij geeft het bevel langzaam te wijken... heel langzaam, terwijl de kanonnen geladen worden.

Een kort klaroengehoet...

De huzaren keeren hun paarden om en voegen zich bij generaal Jardon.

De boeren staan nu weer alleen.

— Kanonniers, jaagt dit canaille een laag schroot tegemoet !

Het bevel wordt nagekomen en vlam en vuur, vloeiend lood en verdelgend schroot sist en bruist, dreunt en huilt de Vlamingen als een windhoos van hagelsteen tegemoet.

De arme, moedige vaderlanders storten bij tientallen neder. Er wellen tranen op in de oogen van Eelen, tranen van spijt, van smart en van wanhoop... Hij was de overwinning zoo nabij...

— Achteruitrukken ! Naar de stad ! klinkt zijn bevel op schorren toon, want hij schrikt voor een tweede losbranding van het veldgeschut.

Hij zal Van Gansen gaan ondersteunen.

Deze is tot bij de kanonnen vooruit gedrongen... De vijf stukken zijn in de macht der Vlamingen.

Nog een laatste poging, en ze worden naar de stad gevoerd.

Ei, wat is dat ?

Van Gansen verbleekt... Een bloedgult uit zijn mond. Het wapen ontvalt zijn hand... Hij suizelt en stort neer...

Van Gansen getroffen !

— God ! God ! De kapitein gedood !

Schrik en droefheid slaan om de harten der Vlamingen. Weifeling daalt in hen. Het gevecht wordt een stond onderbroken. Vreeselijk als een doodsklok, weergalmt het :

— Van Gansen is getroffen !... Van Gansen sterft !

Als een eik is de moedige aanvoerder tegen den grond gestort ; zijn hand tast naar de wonde aan de onderlip en verft geheel zijn aangezicht rood.

Van Gansen getroffen !

Een wild gehuil, als dat van een leeuw, vervult klagend de lucht.

Zelf met bloed en wonden bedekt, snelt Dog naar zijn kapitein. De dwerg knielt bij zijn geliefden veldheer neer en heft teeder, met vrouwelijke bezorgdheid, het hoofd op.

— Vluchten ! Vluchten !

Die kreet stijgt op uit de gelederen der Vlamingen.

De Franschen, die reeds de wijk namen, die den slag als verloren beschouwden, hebben de verwarring in de rangen der patriotten bemerkt en vallen weder aan.

Juist komt Jardon aangereden, aan het hoofd van zijn vliegende kolom. Hij bemerkt hoe ver de vijand in het Fransche kamp is doorgedrongen, hij ziet den Allerheiligenberg in de macht der brigands. Het pleit was bijna verloren, ja, maar nu herleeft de moed der Sanskulotten.

— Vooruit ! Vooruit ! roepen deze.

— Vluchten ! Vluchten ! gillen de patriotten.

Vruchteloos tracht Albert Meulemans de paniek te onderdrukken. Er is niets meer aan te doen.

Met eenige mannen verhoedt hij een algemeene overrompeling en dekt den aftocht.

— Vrienden, wij mogen Van Gansen niet in de handen van die Fransche beulen achterlaten !

Dog hoort het gejammer, ziet het vluchten der zijnen en het aanstormen der Franschen.

Een leeuw gelijk, die een prooi onder de klauwen heeft, en ze ontvoeren wil, beurt hij den machtigen kop op, bestaat kalm het gevaar en...

Zacht, als een moeder haar wicht, tilt hij den zwaren man op en draagt den bezwijmden Van Gansen over lijken en gekwetsten heen, door het huilend krijgsumroer.

Hij voert hem mee naar de stad, terwijl Meulemans en de moedigsten der Vlamingen tot schans verstrekken en de razende aanvallen der Franschen afweren.

Eelen ziet zijn vriend, vliegt op hem toe en omhelst diens bleek gelaat.

O, welk een ramp !

Van Gansen gesneuveld ! De rechterarm van het patriottenleger.

Zachtjes legt Dog zijn last neer. Het bebloede hoofd wordt met water gebet en afgewasschen. De held van Meerhout werd door twee kogels tegelijk aan het hoofd getroffen. De eene heeft een bloedige streep door voorhoofd en haren geploegd, zonder den schedel te verbrijzelen. Die

wonde is zoo erg niet, maar een tweede kogel is dwars door onderlip en kaak gevlogen.

De patriotten verdringen zich naast hun aanvoerder.

Steunend op een paard, dat men in allerijl heeft bijgehaald, slaagt Van Gansen erin het oude heerenhuis te bereiken, waar hij zijn inkwartiering heeft genomen, en daar

wordt hij liefderijk verpleegd door Tine, die, in de hoedanigheid van ziekeverzorger, het leger gevolgd was.

In de twee kampen zijn er groote verliezen geleden en is men in diepe neerslachtigheid gedompeld. Het gevecht is gestaakt en wordt dien dag niet meer hernomen.

Jardon is woedend dat zijn list mislukte. Chabert ziet zijn leger wreed gehavend en is werkelijk verslagen. De geestdrift, die tot hertoe de republikeinsche soldaten bezielde en er helden van maakte, verdween geheel en al, en in sombere gedachten verdiept, tellen zij hun verliezen na.

Na dit verwoed gevecht volgt er een oogenblik van menschelevendheid tusschen belegeraars en belegerden. Zonder afspraak nochtans wordt van beide kanten de witte vlag geheschen; de gekwetsten worden naar de wederzijdsche kampen gedragen; de dooden begraven. O, een lange loopgracht kan er mede gedempt worden.

Gevangenen heeft men niet te verwisselen... Er werden geen krijgsgevangenen gemaakt, er werd geen genade verleend.

Dien dag hadden er geen gevechten meer plaats, doch de beschieting der stad werd door de Franschen voortgezet. Meer dan één verdediger werd getroffen; uit meer dan één dak slaan de vlammen naar den hemel en moet er gebluscht worden.

De avond valt in en nu eerst komt er eenige verpoozing. Maar wat zal het morgen wezen?

Morgen! Dit woord is zwanger van onheil; het grijnst de

ongelukkigen met bedreigingen toe! Morgen! Na een rampvollen nacht daagt geen vroolijke dageraad.

Gansch den dag hebben de inwoners zich in kelders schuil gehouden, bang en met een gebed op de lippen, luisterend naar den vreeselijken donder van het grof geschut en het ijselijk krijgsrumoer.

Eelen, Corbeels, Meulemans en de pastoor van Duffel, Gwijde Deprez, helpen Tine aan de ziekesponde, waarop Van Gansen ligt uitgestrekt.

De ijlkoorts heeft hem aangegrepen; de aanvoerder waant zich nog altijd aan 't hoofd zijner legerbenden en in het volle gewoel van den strijd. Hij zwaait met de armen en de kommando's dreunen met kracht door de nachtelijke stilte der woning.

Tine lescht den dorst van den gewonde en koelt zijn brandende lippen met natte doeken.

Allengs wordt hij kalmer en valt in een weldoenden slaap, waaruit hij verkwikt zal opstaan.

Eelen, die met eigen oogen alles wil overzien, gaat nog eenmaal de wallen rond, alhoewel hij afgemat is van dien stormachtigen dag en den vorigen nacht reeds niet slipt, wyl hij zich gestadig bezighield met maatregelen te nemen voor 's anderdaags.

De nacht is koud, bitter koud. De sneeuw, die reeds eenige dagen dreigt te vallen, hangt nog als een welfsteen over het land.

Ginder, op de hoogten, branden nu eens verdoovend, dan weer opflakkerend, met wisselingen van af- en toemendenden gloed de groote bivakvuren der Sanskulotten.

Daar ook is geen vreugde.

Voor de twee legers was het een dag van ontgoocheling. De verliezen zijn ontzaglijk in beide kampen, maar voordeelen bestaan er niet. Elk heeft zijn wederzijdsche stellingen behouden, maar ziet zijn leger gedund.

Bij de boeren en de Sanskulotten was de angst voor morgen, de angst der onzekerheid in hun harten geslopen...

In doodsche stilte gaat de nacht voorbij. Te Diest zijn de straten ledig. Nu waken nog alleen de schildwachten... De legervuren gloeien op de hoogten, de wind blaast door hun vurige lokken.

In de ziekekamer van Van Gansen pinkt een flauw licht en wordt de haard zachtjes opgepookt.

Stil zet Tine zich naast de alkof en blik met zorgzaam oog op den lijder, die kalm is ingesluimerd.

Voor de deur ligt Dog, die als een groote hond den ingang der kamer beschut.

In de akelige stilte van den nacht begint de sneeuw langzaam, met warrelende vlokjes, donzig zacht, neer te dansen.

De natuur legt een lijkwade over de ellenden van het land.

HOOFDSTUK XIII.

EEN LAATSTE POGING.

Een nieuwe dag breekt aan.

De geestdrift der boeren is opgeslorpt door de woeste gevechten der vorige dagen, gevechten zonder uitslag. Wat zal de uitkomst wezen van dit alles? Wat schijnt de 11 Novembermorgen met zijn zegepralende feestelijkheid, zijn uitbundige vreugde, zijn rozige begoocheling reeds ver. Toen waande men de eindoverwinning nabij. En nu!...

Het is weer dag! Waarom heeft de stille nacht niet langer geduurd? God! Weer strijden, weer moorden! Weer die regen van kogels... die lijken... dat bloed... Weer die stem van het kanon, die het bloed doet storten in de aderen.

Het is nog vroeg, en toch vergaderen de oversten van het boerenleger op het stadhuis. Daar zijn Eelen, Meulemans, Corbeels en anderen. De plaats van Van Gansen is open. Hij ligt op het bed gekluisterd. Allen hebben hem reeds bezocht. De nacht is tamelijk goed geweest, maar de koorts, het bloedverlies, hebben hem zeer verzwakt.

Nu hij daar ligt, bleek en veeg, het voorhoofd en het benedendeel van den mond omwonden met witte doeken,

waardoor het bloed zwartroode plekken vormt, herkent men in hem den krachtigen, hoopvollen, moedigen man niet meer. De lip en de tong zijn zoo gezwollen, dat hij niet bij machte is om te spreken. Met ondervragende blikken heeft hij allen aangestaard. Wat zou men doen?

Eelen neemt het woord.

— Vrienden, zegt hij, en zijne stem klinkt treurig en bezorgd, onze arme Van Gansen is niet bij ons, maar zijn raad moeten wij toch niet derven. Zijn geest is nog in ons midden. Hij heeft krijt gevraagd en geschreven: « Wat zult gij doen? »

— Hem toch nooit achterlaten, onderbrak hem Corbeels.

— Neen, antwoordde Eelen, dat nooit. Indien wij hem niet kunnen meenemen, dan blijven we met hem, al moeten we ook met hem sterven.

De aanwezige boeren knikten allen krachtdadig met het hoofd.

— Wat is zijn raad? vroeg Meulemans.

— Dat wij een uiterste poging wagen om de vijandelijke rangen door te breken.

— En dan?

— En dan?

— Den strijd in de dennebosschen voort te zetten.

— Ja, zei Corbeels, dat is het best.

Meulemans blikte somber voor zich uit en zuchtte.

Ook Eelen was bekommerd en op zijn vertrokken gelaat lag een moedeloosheid, die men nooit te voren bij hem had opgemerkt.

— Doorbreken, zeide hij, misschien slagen wij...

— Allemaal te zamen, viel Corbeels hem in de rede. Wie, voor den duivel, zal ons tegenhouden?

— Misschien, Pieter, misschien. Maar ik vraag met Meulemans: « En dan? »

— Wel, Eelen, gij zegt het zelf... In de bosschen, achter haag en kant...

De jongeling blikte treurig naar buiten.

— De winter staat voor de deur, Pieter, en zelfopoffering bezielt de jongens, maar het zijn menschen... en van menschen mag men niet te veel vragen. De veerkracht heeft hare palen en is beperkt.

— Onmogelijk! riep Meulemans, het hoofd schuddend.

— Wat?

— De strijd in de bosschen.

— Dat denk ik ook, zei Eelen.

— Onze jongens zullen vallen als musschen; zij zullen bezwijken onder de ontbering, de kou...

Allen zwegen.

— Wij kunnen ons toch niet overgeven!

— Neen, sprak Eelen vastberaden, dat zal niet gebeuren!

— Wat is dan uw plan?

— Morgen moeten wij ten koste van alles buiten de muren van Diest zijn... Langer kunnen wij het niet uithouden. De levensmiddelen worden ontoereikend in de stad en... onze voorraad buskruit en lood zal vandaag op zijn.

Die verklaring wierp een droeve verstomming in de zaal.

Corbeels was opgestaan en stapte woest over en weer als een wild dier achter de ijzeren staven van zijn hok.

— Geen kruit meer? vroeg hij somber.

— Neen.

— Dat is het ergste... Gebrek aan kogels beteekent niets. Wij kunnen het gieten met het lood der daken... met alles... wij kunnen de stad afbreken, als 't noodig is... Maar geen kruit...

— Neen, nog nauwelijks genoeg voor vandaag.

— Dan moet het er komen.

— Van waar?

— Het moet er komen... Ik zal de stad ontvluchten en karrevrachten halen in andere steden... Er moet buskruit komen!

— Ja, merkte Eelen op, maar dat zal nu eenmaal toch niet gaan. Wij moeten de werkelijkheid vlak in de oogen kijken, vlak, naakt... zooals ze is.

— Wat dan, voor den drommel! Wat dan?

— Den raad van Van Gansen volgen.

— Welken raad?

— Een uitval wagen en pogen door te breken. Daarna...

— Daarna? vroeg Meulemans.

— Daarna... op Gods genade.

De deur der raadszaal, waarin de boeren zich bevonden, werd plots zonder klop of aanmelding open geworpen en Dog verscheen in de opening.

Zijn ronde, vlammeende oogen staarden wild in 't rond.

— Wat nieuws brengt ge ons, beste Dog? vroeg Eelen.

— Slecht!

— Toch niet van Van Gansen?

— Neen.

— Van wie dan?

— Daar zijn er nog bijgekomen.

— Wat?

— Sanskulotten.

— Wat zegt ge? Nieuwe troepen?

— Ja.

— Van waar?

— Van Hasselt.

— Wanneer?

— Daareven.

De aanvoerders van het Vlaamsche leger stonden op en bezagen elkander met angst in de oogen. Dog vertelde dat hij van de wallen kwam en ze als een zwarte slang over de witte velden herwaarts had zien slingeren.

De verstomming bij de boeren was groot. Het verminderde hun kansen om te ontsnappen.

— Er is nog iets erger, hervatte Dog.

Men ondervroeg hem met den blik.

— Ze hebben kanonnen bij zich. Ik zag ze tusschen de drommen kruipen als zwarte beesten, gereed om ons te bespringen.

Er volgde een lang stilzwijgen, dat slechts onderbroken werd door de verwenschingen en vervloeking van Corbeels.

— Die schurken! Die lafaards! Tien tegen één, met goede wapens en kanonnen! Hadden wij maar kruit genoeg, voor den duivel!... Wat zouden wij die schelmen in de lucht laten springen.

— Wat nu? vraagt Meulemans.

— Niets is veranderd, zegt Eelen. Doorbreken!... Het m'ge een muur zijn van staal en vuur, wij moeten er door!

— En indien het niet gaat, Eelen?

— Gij kent den omtrek, Meulemans, gij zijt landmeter, misschien ontdekt ge een uitweg.

— Ik heb er reeds aan gedacht.

— Ook bij mij is dat plan opgekomen, ik heb het van me af geworpen, vermits ik hoopte dat wij den vijand op de vlucht konden jagen. Helaas! Dit kan niet meer! Meulemans, bestudeer den weg achter den wal van het Begijnhof, aan de Koepoort... Langs daar misschien...

— Ik zal den weg gaan opnemen en dezen avond verslag inleveren... indien wij nog binnen de wallen van Diest zijn.

In de verte klinken reeds geweerschoten. De voorposten zijn handgemeen.

Rond den middag zal men pogen door den vijandelijken drom te slaan.

Het is avond... De boeren zijn moegestreden, maar niets heeft gebaat. Drie uitvallen stuitten op de bajonetten en de kanonnen van den Sanskulot.

Eelen dringt de woning binnen, waar Van Gansen, door de koorts aangetast, naar ziel en lichaam lijdt. Geen stond is Tine van zijn sponde geweken. Gansch dan dag heeft hij naar het gebulder van de kanonnen geluisterd. Twee, driemaal is Dog gij hem geweest.

Indien de uitval slaagt, indien men den vijand kan overrompelen, dan staat hij gereed om Van Gansen door te voeren.

Maar de drie uitvallen zijn mislukt.

Wat heeft de arme man geleden, met niet aan het gevecht te kunnen deelnemen? Zijn klaar doorzicht beseft al het schrikbare, wat zijn strijdgenooten te wachten staat.

Diest zal het graf der patriotten worden. Niet één zal het staal der moordenaars ontsnappen... Kalm wacht hij den dood op zijn legersteê af.

— Vriend, lispelt hij tot Eelen, die binnentreedt, en in zijn stem ligt een diepe droefheid.

Lodewijk van Laeken

DE BOERENKRIJG

Volledig verhaal over den
Heldenstrijd der Boeren

in

1798

L. OPDEBEEK - UITGEVER - ANTWERPEN

Lodewijk van Laeken

DE BOERENKRIJG

VOLLEDIG VERHAAL OVER DEN

HELDENSTRIJD DER BOEREN

IN

1798

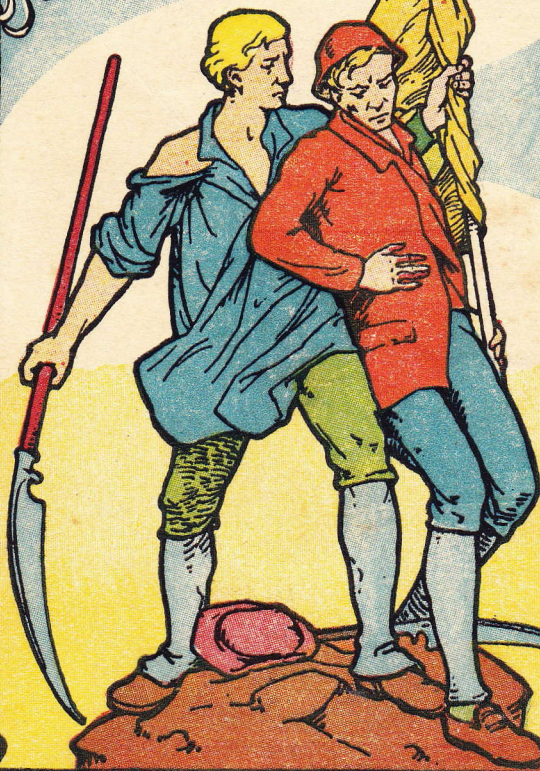

L. Opdebeek = Uitgever = Antwerpen

«Wij kunnen samen sterven». (Blz. 184).

LODEWYK VAN LAEKEN

VADERLAND

UITGAVE VAN L. OPDEBEEK
ANTWERPEN

Lodewijk VAN LAEKEN

VADERLAND

(De Boerenkrijg in de Kempen)

Geheel herziene uitgave

Pentteekeningen van Jan WATERSCHOOT

Kleuromslag van Emiel WALRAVENS

L. OPDEBEEK — Uitgever — ANTWERPEN

INHOUD.

	Blz.
1. De spookgeneraal	3
2. Op het kasteel te Westerloo	21
3. «In den St. Sebastiaan» te Oolen	32
4. Turnhout in het bezit van de Boeren	48
5. Gevechten rond Leuven	58
6. Herentals in brand	63
7. Een engel	90
8. 11 November	111
9. Het nest is ledig	128
10. De Franschen voor Diest	136
11. Dog en Piro ondernemen een gevaarlijken tocht	150
12. Een bloedige dag	167
13. Een laatste poging	177
14. Merkwaardige ontsnapping	187
15. Begrafenis	197
16. Een bloedige teerlingworp	209
17. Te Scherpenheuvel	229
18. Arme Tina	241
19. De smart van een held	250
20. De eed van de Brigands	257
21. Bloedige gevechten	270
22. Een spoor in de sneeuwwoestijn	293
23. De laatste dag	304
24. Het loon van Judas	313

Deze nieuwe uitgave van
«VADERLAND» werd ge-
drukt op de persen van de
drukkerij L. VAN LOON
te Brasschaat.
